

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vindex Libertatis Ecclesiasticae || Et Martyr || S.
Engelbertvs || Archiepiscopus Co-||loniensiſ Princeps ||
Elector, &c.**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1633

Caput Primum. In quo post introitum ex verbis Diui Pauli sumptum causa
martyrij insinuat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9728

A
 s
 e
 l
 e
 c
 t
 i
 o
 n
 e
 m
 a
 i
 t
 :
 Q
 u
 o
 s
 a
 u
 t
 e
 m
 p
 r
 æ
 d
 e
 s
 t
 i
 n
 a
 u
 i
 t
 ,
 h
 o
 s
 &
 v
 o
 c
 a
 u
 i
 t
 :
 &
 q
 u
 o
 s
 v
 o
 c
 a
 u
 i
 t
 ,
 h
 o
 s
 &
 i
 u
 s
 t
 i
 f
 i
 c
 a
 u
 i
 t
 :
 q
 u
 o
 s
 a
 u
 t
 e
 m
 i
 u
 s
 t
 i
 f
 i
 c
 a
 u
 i
 t
 ,
 h
 o
 s
 &
 m
 a
 g
 n
 i
 f
 i
 c
 a
 u
 i
 t
 .
 Q
 u
 a
 t
 u
 o
 r
 h
 i
 c
 e
 n
 u
 m
 e
 r
 a
 t
 ,
 p
 r
 æ
 d
 e
 s
 t
 i
 n
 a
 t
 i
 o
 n
 e
 m
 ,
 v
 o
 c
 a
 t
 i
 o
 n
 e
 m
 ,
 i
 u
 s
 t
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 i
 o
 n
 e
 m
 ,
 m
 a
 g
 n
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 i
 o
 n
 e
 m
 .
 P
 r
 i
 m
 u
 m
 æ
 t
 e
 r
 n
 u
 m
 e
 s
 t
 ,
 &
 e
 s
 t
 c
 a
 u
 s
 a
 t
 r
 i
 u
 m
 s
 u
 b
 s
 e
 q
 u
 e
 n
 t
 i
 u
 m
 .
 Q
 u
 o
 s
 D
 e
 u
 s
 a
 b
 æ
 t
 e
 r
 n
 o
 p
 r
 æ
 d
 e
 s
 t
 i
 n
 a
 t
 ,
 h
 o
 s
 i
 n
 t
 e
 m
 p
 o
 r
 e
 v
 o
 c
 a
 t
 ,
 i
 u
 s
 t
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 &
 m
 a
 g
 n
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 .
 B
 e
 a
 t
 u
 m
 p
 o
 n
 t
 i
 f
 i
 c
 e
 m
 E
 n
 g
 e
 l
 b
 e
 r
 t
 u
 m
 ,
 a
 b
 æ
 t
 e
 r
 n
 o
 p
 r
 æ
 d
 e
 s
 t
 i
 n
 a
 t
 u
 m
 ,
 p
 r
 æ
 d
 e
 s
 t
 i
 n
 a
 n
 t
 i
 s
 g
 r
 a
 t
 i
 a
 a
 d
 m
 a
 r
 t
 y
 r
 i
 j
 l
 o
 c
 u
 m
 t
 e
 m
 p
 o
 r
 e
 &
 o
 c
 c
 a
 s
 i
 o
 n
 e
 ,
 q
 u
 i
 b
 u
 s
 v
 o
 l
 u
 i
 t
 ,
 v
 o
 c
 a
 u
 i
 t
 :
 v
 o
 c
 a
 t
 u
 m
 ,
 c
 o
 n
 t
 r
 i
 t
 i
 o
 n
 e
 ,
 c
 o
 n
 f
 e
 s
 s
 i
 o
 n
 e
 &
 p
 r
 o
 p
 r
 i
 j
 s
 a
 n
 g
 u
 i
 n
 i
 s
 e
 f
 f
 u
 s
 i
 o
 n
 e
 i
 u
 s
 t
 i
 f
 i
 c
 a
 u
 i
 t
 :
 i
 u
 s
 t
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 u
 m
 ,
 s
 i
 g
 n
 i
 s
 &
 v
 i
 r
 t
 u
 t
 i
 b
 u
 s
 p
 o
 s
 t
 m
 o
 r
 t
 e
 m
 m
 a
 g
 n
 i
 f
 i
 c
 a
 u
 i
 t
 ,
 &
 q
 u
 o
 t
 i
 d
 i
 e
 m
 a
 g
 n
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 e
 n
 o
 n
 c
 e
 s
 s
 a
 t
 .
 D
 e
 m
 a
 g
 n
 i
 f
 i
 c
 a
 t
 i
 o
 n
 e
 e
 i
 u
 s
 c
 æ
 l
 e
 s
 t
 i
 ,
 d
 i
 c
 e
 r
 e
 n
 o
 n
 i
 u
 s
 s
 i
 c
 i
 m
 u
 s
 :
 q
 u
 i
 a
 q
 u
 a
 l
 i
 s
 v
 e
 l
 q
 u
 a
 n
 t
 a
 l
 i
 t
 ,
 n
 e
 s
 c
 i
 m
 u
 s
 .
 C
 a
 u
 s
 a
 v
 e
 r
 o
 m
 a
 r
 t
 y
 r
 i
 j
 e
 i
 u
 s
 ,
 p
 e
 r
 q
 u
 a
 m
 ,
 i
 l
 l
 a
 m
 p
 r
 o
 m
 e
 r
 u
 i
 t
 ,
 t
 a
 l
 i
 s
 e
 r
 a
 t
 :
 F
 r
 i
 d
 e
 r
 i
 c
 u
 s
 c
 o
 m
 e
 s
 d
 e
 I
 s
 e
 n
 b
 u
 r
 g
 ,
 a
 d
 u
 o
 c
 a
 t
 u
 s
 f
 u
 i
 t
 E
 c
 c
 l
 e
 s
 i
 æ
 E
 s
 s
 e
 n
 d
 i
 e
 n
 s
 i
 s
 .
 E
 s
 t
 e
 n
 i
 m
 A
 b
 b
 a
 t
 i
 a
 r
 e
 g
 a
 l
 i
 s
 ,
 &
 a
 b
 I
 m
 p
 e
 r
 a
 t
 o
 r
 e
 t
 e
 n
 e
 t
 u
 r
 .
 I
 s
 t
 e
 F
 r
 i
 d
 e
 r
 i
 c
 u
 s
 ,
 f
 r
 a
 t
 r
 e
 s
 e
 n
 i
 o
 r
 e
 i
 n
 f
 a
 t
 a
 c
 e
 d
 e
 n
 t
 e
 s
 i
 n
 e
 f
 i
 l
 i
 o
 ,
 v
 t
 f
 r
 a
 t
 r
 i
 s
 e
 s
 s
 e
 t
 h
 æ
 r
 e
 s
 ,
 r
 e
 c
 e
 d
 e
 n
 s
 à
 C
 l
 e
 r
 i
 c
 a
 t
 u
 ,
 f
 a
 c
 t
 u
 s
 e
 s
 t
 m
 i
 l
 e
 s
 :
 &
 t
 a
 n
 t
 o
 f
 o
 r
 t
 a
 s
 s
 i
 s
 a
 d
 m
 a
 l
 i
 g
 n
 a
 n
 d
 u
 m
 p
 r
 o
 m
 p
 t
 i
 o
 r
 ,
 q
 u
 a
 n
 t
 o
 à
 g
 r
 a
 t
 i
 a
 r
 e
 m
 o
 t
 i
 o
 r
 .
 V
 n
 d
 e
 D
 a
 u
 i
 d
 i
 n
 P
 s
 a
 l
 72.
 P
 s
 a
 l
 m
 o
 :
 Q
 u
 i
 e
 l
 o
 n
 g
 a
 n
 t
 s
 e
 ,
 i
 n
 q
 u
 i
 t
 ,
 à
 t
 e
 ,
 p
 e
 r
 i
 b
 u
 n
 t
 :
 p
 e
 r
 d
 i
 d
 i
 s
 t
 i
 o
 m
 n
 e
 s
 ,
 q
 u
 i
 N
 o
 t
 a
 .
 f
 o
 r
 n
 i
 -
 q

LIBER VIITÆ

SANCTI ENGELBERTI

SECUNDVS.

Caput Primum.

In quo post introitum ex verbis Diui Pauli sumptum causa martyrii insinuat.

Vs electionis B. Paulus Apostolus, electorum gloriam, & diuinam circa illos intelligens dispensationem, ait: Quos autem prædestinavit, hos & vocauit: & quos vocauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, hos & magnificauit. Quatuor hic enumerat, prædestinationem, vocationem, iustificationem, magnificationem. Primum æternum est, & est causa

Rom. 8. Prædestinatio. Vocatio. Iustificatio. Magnificatio.

trium subsequentium. Quos Deus ab æterno prædestinat, hos in tempore vocat, iustificat & magnificat. Beatum pontificem Engelbertum, ab æterno prædestinatum, prædestinantis gratia ad martyrii locum tempore & occasione, quibus voluit, vocauit: vocatum, contritione, confessione & proprii sanguinis effusione iustificauit: iustificatum, signis & virtutibus post mortem magnificauit, & quotidie magnificare non cessat. De magnificatione eius cœlesti, dicere non sufficimus: quia qualis vel quanta sit, nescimus. Causa verò martyrii eius, per quam, illam promeruit, talis erat: Fridericus comes de Isenburg, aduocatus fuit Ecclesiæ Essendiensis. Est enim Abbatia regalis, & ab Imperatore tenetur. Ille Fridericus, fratre seniore in fata cedente sine filio, ut fratris esset hæres, recedens à Clericatu, factus est miles: & tanto fortassis ad malignandum promptior, quanto à gratia remotior. Vnde David in Psalmo 72. Qui elongant se, inquit, à te, peribunt: perdidisti omnes, qui

Causa cædis Engelberti.

Nota. forni-

Q

Jerem. 24.

Abbatia
Essendien-
sis misere
vexatur.

Esa. 33.

fornicantur abs te, Non potest esse sine periculo & gratiæ detrimento, quando Clerici, qui secundum nomen suum de sorte sunt Dei, ordine A mutato, militiæ se mancipant seculari. Tales, sicut exemplum habemus in multis, cum ad malum, vt dici solet, deterius tendunt, etiam malis peiores, & crudelibus crudeliores fiunt. Hinc Ieremiæ dicitur à Domino: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: Ficus malas, malas valde. Ficus malæ, sunt maligni religiosi, vtputa Monachi vel Clerici. Ficus malæ valde, cum ex illis fiunt Laici. Fuerat enim Fridericus maioris Ecclesiæ Colonienfis Canonicus. In Comitum ex Clerico mutatus, fit Ecclesiæ Essendienfis Aduocatus nomine, re ipsa inimicus. Non enim defendere, sed magis deprædari didicit. Cum pater eius Arnoldus, Comes de B Altena, vir admodum prudens & modestus satis in genere suo, ratione aduocationis satis indebite iam dictam vexasset Ecclesiam, iste nouissimus Fridericus exossauit eam. Aduocatos siue scultetos Ecclesiæ, contra voluntatem Abbatissæ & sororum, amouit: pro libitu nouos instituit: homines ad monasterium quocunque iure attinentes, tantis vexationibus angarians, tantisque exactionibus excorians, vt nobilis illa Ecclesia subsistere, vel diutius eiusdem incubatoris intolerantias sustinere non posset. Non legerat, vel potius non attenderat scriptum, si legerat, miserimus ille: Væ qui prædatis, nonne & ipse prædaberis? Abbatissa C sæpius cum sororibus Coloniam veniens, cum coram primoribus suas miserias, & Friderici violentias prius Domino Theoderico, ac deinde eius successori Engelberto Archiepiscopo exponerent, modicum profecerunt, quod amore cognationis multa circa illum dissimularent.

Notatio ad Caput Primum.

Absolutâ libro superiori, temporis serie, quam notatio-
nibus inferui, hoc libro & tertio solas obseruationes
adiiciam.

§. Causa verò martyrij.

Causa
martyrij S.
ENGEL-
BERTI.

Causam martyrij S. ENGELBERTO præbuit Ecclesiæ Essendianæ susceptum contra Fridericum Isenburgicum comitem patrocinium, cuius Friderici progenies à florentissima hodie Comitum Isenburgicorum differt, & prorsus di-
uersa